

HAYVANCILIK ARAŞTIRMALARINDA PROJELENDİRME

Prof. Dr. Turgut GÖNÜL
E.Ü. Ziraat Fakültesi

1. Araştırma ve araştırmacı kavramı

Genel olarak, ARAŞTIRMA denildiğinde; yeni BİLGİLERİN ÜRETİMİ amacıyla yapılan çalışmalar anlaşılır. Böyle bir uğraşı veren kişi veya kişilere de ARAŞTIRICI denir.

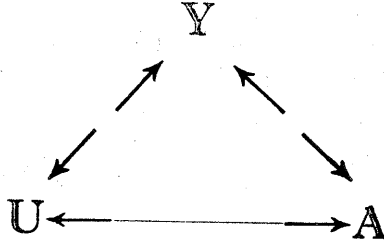
Araştırmacı genelde, BİLİNENLER içinden (onların sınırlarını aşarak) bir veya birçok BİLİNMEYENİ saptar. Bu bilinmeyenleri BİLİNENE dönüştürme yolunu (HİPOTEZ-KURAM) kararlaştırır. Gerekli deneme ve incelemeleri (ARAŞTIRMA) yapar. Bulgularını önyargısız ve dürüstçe değerlendirir ve ortaya koyar (SONUÇLAR). Saplantısız ve yansız bir davranışla ve bilinenler yardımıyla yorumlar (TARTIŞMA).

Araştırmacının tüm bu işlemleri gereği gibi yapabilmekteki gücü ve becerisi geniş ölçüde kendisinin bilinenler hakkındaki bilgi düzeyine ve bu bilinenleri yorumlayabilme erk ve yeteneğine bağlıdır. Bilgideki yetersizlik, yorumlamadaki yetersizlik, ARAŞTIRMA KÖRLÜĞÜNE neden olur.

Bir araştırmaya konu seçilen olaylar salt bilime katkı amacına dönük olabileceği gibi (TEMEL BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR), doğrudan uygulamada karşılaşılan bir sorunun çözümü amacıyla yönelik nitelikte (UYGULAMALI ARAŞTIRMALAR) de olabilir. Ancak, ülkemiz gibi gelişme sürecinde olan ülkelerde, araştırmaların UYGULAMADAN SOYUTLANMASI düşünülmemelidir. Araştırmanın uygulama ile ÖZLEŞMESİ, yurdun temel ARAŞTIRMA STRATEJİSİ olarak benimsenmelidir. Bu temel strateji kapsamında kalınmak koşuluyla, bilim-

sel ve teknik araştırmaı da: «UYGULAMADA KARŞILAŞILAN DARBOĞAZLARIN GİDERİLMESİNE VEYA UYGULAMANIN GELİŐTİRİLMESİNE DOĞRUDAN - DOLAYLI KATKILARDA BULUNABİLECEK BİLGİERİN ÜRETİMİ» olarak tanımlayabiliriz.

2. UYA üçgeni

Araştırıcının araştırma konuları saptayabilmesi, herşeyden önce, onun uygulama ile iç-içe olmasını ve sorunlara BAKMAYI değil, GÖRMEYİ bilmesini gerektirir.

Tarımsal üretimde, araştırıcı kesimin UYGULAMA ile yakından ilgisi ya doğrudan veya daha çok, YAYIM hizmetleri yoluyla olur. Yayım kesimi, bir yandan ARAŞTIRMA ile üretilen bilgileri alan koşullarında anlaşılabilir, öğretilabilir ve uygulanabilir bir biçime dönüőtürerek (VULGARİZASYON) uygulamaya aktarır. Diğer yandan da uygulamanın sorunlarını, gereksinim duyduğu bilgileri saptar ve araştırıcı kesime ulaştırır. Araştırıcı, bu sorunlar içinden eldeki hazır bilgilerle çözümlenemeyecek ve YENİ BİLGİ ÜRETİMİNİ gerektiren nitelikte olanları belirler ve önem düzeylerine göre sıralar. Sıralamada (ülkemiz için) başlıca dayanak EKONOMİK-PRA-TİK YARAR olmalıdır.

Uygulama-Yayım-Araştırma arasındaki bu açıklanan organik bağı UYA üçgeni olarak ve şekilde belirtilen İŞLEVSEL düzende tanımlayabiliriz.

3. Araştırma türleri

3.1. Yürütölme biçimlerine göre

Bilimsel ve teknik araştırmalara konu olarak seçilen sorunların çözümünde oluşturulan kuramın denetiminde SURVEY ve DENEYSSEL olmak üzere başlıca iki yol izlenir.

3.1.1. Survey araştırmaları

Herhangibir deneysel kurguya gereksinim duyulmaksızın yaşanan gerçek olayların (populasyonların), hipotezle belirlenen yöntem uyarınca GÖZLENMESİ, DEĞERLENDİRİLMESİ (TANIM VE ANALİZ) ve YORUMLANMASI biçiminde gerçekleşen araştırmalardır.

Sadece, populasyonların belli bir veya birkaç özellik bakımından tanımı amacına yönelik olan ve bununla yetinen, irdeleneceği bir KURAMI (HİPOTEZİ) bulunmayan survey çalışmalarını ARAşTIRMA kapsamında saymak çok gctr. Yalnız gözlenen olaylar içinden, bilimsel analiz ve yorumlar sonucu yeni bilgiler üretimini amalayanlara ARAşTIRMA gözüyle bakmak gerekir.

3.1.2. Deneysel Araştırmalar

Bu gruptan araştırmalar, hipotez uyarınca oluşturulan kuramsal populasyonlara ait bilgilere dayanırlar.

Araştırmanın kuramı (hipotezi) temelde denemenin biçimini de belirler. Hipotez uyarınca deneme planlanır, gözlemler yapılır, değerlendirilir ve sonuçta hipotez irdelenir. Bu türden araştırmaların konusu rakam populasyonları deneysel nitelikte, hipotetik populasyonlardır.

3.2. İşlevlerine göre :

3.2.1. Güdümlü Araştırmalar

Uygulamada karşılaşılan bir SORUNUN gzmnde, birbirleriyle yakın ilişkisi bulunan bir dizi hipotezin denetimini, bilgilerin üretimini gerektiren ve içeren araştırmalardır. okluk, lkesel veya bölgesel boyutlardaki sorunların üstesinden gelmeyi amaçlar.

Kapsamına giren araştırmalar arasında zorunlu bir eĐĐdm vardır veya bulunmalıdır.

Bunun yanısıra, çoğu kez birden fazla disiplin ve araştırıcı arasında sıkı bir işbirliği gerektirir. Yurdumuz tarımında ve hayvancılığındaki temel sorunların üstesinden gelinmede en başta düşünülecek diğer türlere göre yeğlenecek bir araştırma düzenidir.

3.2.2. Bireysel (NOKTA) Araştırmalar

Ülkesel veya bölgesel bir sorunun çözümüne katkıda bulunabilecek belli ve göreceli olarak daha dar kapsamlı bir hipotezin irdelenmesi amacına yöneliktir. Bu türden araştırmaların ülke çıkarlarıyla bağdaşık ve yararlı bir nitelik kazanması, ülkede araştırmalar arasında ileri düzeyde bir EŐGÜDÜMÜN gerçekleşmesine bağlıdır. Böyle bir düzenin bulunmadığı durumlarda, uygulamayı olumlu biçimde yönlendirecek veya değiştirecek yararlı bilgilerin ÜRETİM MALİYETİ çok yükselir.

Yurdumuzda en yaygın olan bir araştırma türüdür. Çokluk BİLİMSELLİK savına sığınılarak, ülkesel gerçekler ve çıkar kolaylıkla bir yana bırakılır. Kimilerinde, seçilen araştırma konuları (hipotezler) da, daha çok dış kaynaklı güncel bilimsel sorunlardan aktarmadır. Bu arada, gerçekten yararlı bilgiler üretmiş bulunanların da, diğer araştırmalar ve yayımla gerekli esgüdüm sağlanamadığından, umulan etkisi gerçekleşmemektedir.

4. Projelendirme

Tasarlanan araştırmalarda ilk yapılacak iş projelendirme-
dir. Bir araştırma projesinde yer alması gereken bilgiler şun-
lardır.

4.1. Araştırmanın Tanımı

- 4.1.1. Projenin adı
- 4.1.2. Yürütücüsü
- 4.1.3. Yardımcıları (varsa)
- 4.1.4. Diğer personel
- 4.1.5. Süresi
- 4.1.6. Başlama tarihi
- 4.1.7. Bütçesi

4.2. Amaç

4.3. Materyal ve Yöntem

4.4. Önemi

4.5. Diğer bilgiler

- 4.5.1. Araştırma olanakları
- 4.5.2. Yardımcı bilgiler
- 4.5.3. Literatür bilgiler
- 4.5.4. Süre ve giderleri savunulması (gerekçe)
- 4.5.6. Çalışma programı

4.1. ARAŞTIRMANIN TANIMI

Araştırma projesinin adı kısa ve özlü olmalı, yapılacak çalışmanın kapsamını yansıtabilmelidir.

Araştırmanın süresi, planlanan deneme ve gözlemlere hazırlık, yürütme, değerlendirme ve yazma için gerekli görülen sürelerin toplamıdır.

Araştırma bütçesi, çalışmanın sağlıklı biçimde yürütülüp sonuçlandırılması için gerekli olan ve eldeki olanaklara ek olarak sağlanması gereken

- Personel
- Sarf malzemesi
- Araç-gereç donanımı
- Seyahat-taşıma
- Diğer giderler

için yapılacak harcamaları içermelidir.

4.2. AMAÇ

Araştırmayla üretilmek istenen tüm bilgiler onun amacını oluşturur. Çokluk, araştırmanın temel kapsamı açık biçimde bildirildikten sonra, bu amacın gerçekleşmesine yarayacak hangi ayrıntılı bilgilerin (kuramla doğrudan ve dolaylı olarak ilgili) üretileceği maddeler halinde belirtilmelidir. Projenin bu bölümünde, amacın yalın biçimde verilmesine özen gösterilmeli, amaçla doğrudan ilgisi bulunmayan gereksiz açıklamalardan kaçınılmalıdır.

4.3. MATERYAL - YÖNTEM

Araştırmanın yürütüleceği yer veya yerler, kullanılacak materyal (bilgi kaynağı), yapılacak gözlemler veya işlemler, toplanan bilgilerin değerlendirilme düzeni, araştırmanın temel kuramı ile uyumlu biçimde açıkça belirtilmelidir.

Daha önce yayınlanmış veya bilinen gözlem ve analiz yöntemlerine ilişkin gereksiz ayrıntıların verilmesinden, özellikle kaçınılmalıdır. Gerektiğinde araştırmanın düzeninin kolaylıkla kavranmasına yarayacak İŞLEVSEL şemalarla anlatım yoluna gidilmelidir.

4.4. ÖNEMİ

Araştırmanın bu bölümü hemen yalnızca, amacın bilimsel veya uygulama yönünden sağlayacağı yararları belirleyecek, böyle bir çalışma yapılmasının gerekçesini ortaya koyacak nitelikte olmalıdır.

Gerekçe, araştırma ile üretilecek bilginin, daha önce yurt- içi ve yurt-dışı bilgi kaynaklarında yer alıp almadığını veya hangi düzeyde yer aldığı açıkça belirleyecek biçimde olmalıdır.

4.5. DİĞER BİLGİLER

Projenin bu bölümünde, araştırmanın sağlıklı biçimde yürütülmesi ile ilgili tamamlayıcı bilgilere yer verilir. Bunun için araştırmanın yürütüleceği yerdeki olanaklar, yürütücü ve yardımcıların konu üzerindeki bilgi ve becerileri, daha önceki çalışmalarını, projede anılan literatür bilgileri ile araştırma için istenen parasal desteğin savunması (gerekçesi) yapılır. Ayrıca, araştırmanın bildirilen süre içinde hangi program uyarınca sürdürüleceğini belirleyen bir çalışma programı da verilir.